

самого лікаря, але й не виключає контроль з боку оточення. Під час клінічних занять необхідно переконувати майбутніх лікарів у тому, що в очах хворої людини та її родичів вони є джерелом сили та впевненості у благополучному перебігу захворювання. Неодмінною вимогою, яка забезпечує ефективність впливу слова на хворого є співчутливе, добре ставлення до свого пацієнта. Але необхідно пам'ятати, що лікарське слово не тільки допомагає хворому побороти свій недуг, але й у ряді випадків воно може погіршити перебіг захворювання, викликати інші негативні явища, тобто ятрогенні наслідки діяльності. У присутності хворого лікар повинен бути поважним, стриманим та доброзичливим. Наступна вимога, на яку розраховує хворий, – це здатність лікаря здійснювати лікувальний вплив на хворого. Крім достатньої наукової та практичної підготовки, під час навчання слід формувати у лікаря комунікативні навички, а саме: уміння підійти до хворого, встановити контакт, виявити та використати в боротьбі з хворобою резерви фізичних та моральних сил. Заради того, щоб вселяти довіру, лікар завжди повинен бути сильніше морально, ніж хворий. Сила його в першу чергу полягає в професійній впевненості, початок якої закладається вже на студентській лаві, а поглиблюється на етапі післядипломної освіти. Під час навчання на різних етапах підготовки лікаря в лікарнях доводиться бачити не тільки гідні наслідування зразки поведінки з хворим, але й негативні приклади. У такому випадку необхідно націлювати студента брати приклад лише з позитивного, а негативне засуджувати. Такий підхід допомагає формувати лікарську принциповість – якість, вкрай важливу для кожного лікаря.

Висвітлені деякі питання взаємовідносин лікаря та хворого вказують багатогранність відносин, лікаря і пацієнта і необхідність прищеплення проникливості та наполегливості майбутньому лікарю для того, щоб ці відносини набули належний характер та максимально забезпечували інтереси хворого в боротьбі з його недугою.

ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

О.Б. Квасницька

Кафедра догляду за хворими та вищої медсестринської освіти

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Головною метою навчального процесу є підготовка висококваліфікованих спеціалістів. Серед основних умов, які визначають ефективність досягнення цієї мети особливе місце посідають методи навчання. Одним із методів, який сприяє формуванню самостійного, наукового та професійного мислення є лекція. Лекційне викладання матеріалу має певні переваги порівняно з іншими формами організації і методами навчальної роботи студентів щодо врахування специфіки аудиторії, новітніх наукових досягнень, сучасних педагогічних технологій.

Основним завданням лектора на разі є таке викладання лекції, що сформує у студентів потребу в систематичній самостійній роботі, зацікавленість в удосконаленні знань. Лекція повинна не навчати тому або іншому колу фактів, узагальнень або теорій, а привчати до праці, до інтелектуальної діяльності.

На нашу думку, для формуванні творчого мислення слід використовувати креативні форми викладання лекцій: лекція-бесіда, лекція прес-конференція, лекція -диспут.

Лекція – бесіда окрім питань слухачів, допускає викладання ними своєї точки зору з того чи іншого питання. На такій зустрічі лектор і сам повинен ставити запитання слухачам, для того щоб почути їхні висловлювання, обґрунтування, позиції. Методична специфіка лекції-бесіди в тому, що лектор виступає і в ролі інформатора, і в ролі співрозмовника, який вміло керує діалогом через систему зустрічних запитань. Але такий тип лекцій найбільш ефективний у малочисельних аудиторіях.

Лекція-прес-конференція ґрунтується на тому, що студенти ставлять лекторові запитання у письмовій формі, які лектор впродовж декількох хвилин аналізує і дає змістовні відповіді, сформовані у зв'язний текст. Виклад матеріалу будується з урахуванням запитань у вигляді послідовного розкриття теми і відповідей на поставлені студентами запитання. Можливий варіант, коли студенти не зможуть поставити чи сформулювати запитання, що слугує для викладача свідченням про рівень підготовки студентів, ступінь їх інформованості й обізнаності з даної теми. Цей варіант лекцій ідеальний при читанні лекцій на післядипломному етапі освіти.

На лекції-диспуті одна з функцій лектора – короткий виступ на початку зустрічі, за яким іде не просто розмова-діалог зі слухачами, а полемічна бесіда. Функції лектора передбачають таку постановку запитань, що веде до зіткнення думок і, відповідно, до пошуку аргументів, поглибленого аналізу навчальних проблем. У цьому випадку методична майстерність лектора передбачає не лише вміння читати лекцію-монолог, відповідати на запитання, вести бесіду, а й навички організації суперечки і вмілого керування ним. Тему дискусії потрібно обирати і розробляти попередньо. Тема повинна давати можливість учасникам дискусії прийти до кінцевого результату, до істини.

Сучасний стан вищої освіти вимагає творчих форм викладання лекційного матеріалу. Оскільки лекція є базисом для подальшої самостійної роботи студентів. Проведення лекцій за новими творчими технологіями у атмосфері вільного спілкування дозволить уникнути властивих для традиційного навчання психологічних бар'єрів, навчить студентів вести дискусію, спонукає їх до подальшого самостійного вивчення матеріалу.